

pooblastil določenim organom občinskih skupščin, družbenim pravobranilcem samoupravljanja, ali pa z ustanovitvijo novih organov v okviru samoupravnega sodstva.

Osnova za odločitve sodišča so zlasti samoupravni splošni akti in samoupravni sporazumi oz. družbeni dogovori dejavnosti. Sodišče je pri svojem delu v letu 1976 zlasti še ugotovilo, da udeleženci zelo neredno dostavljajo svoje samoupravne akte, kljub večkratnim pozivom in urgencem. Sankcij zaradi nedostavljanja teh aktov zakon praktično ne pozna, sodišče pa brez predhodnega poznavanja določb teh samoupravnih aktov ne more razpravljati. Sodišče je zato večkrat prisiljeno prelagati obravnave ter se postopki s tem po nepotrebnem zavlačujejo, ker nekatere OZD ne pošiljajo pravočasno ali sploh ne pošiljajo samoupravnih splošnih aktov in drugih listinskih dokazov. Doga pa se, da dostavljajo posamezne OZD celo napačne samoupravne akte, tako da mora sodišče pogosto tudi ugotavljati njih veljavnost v določenem obdobju, izid glasovanj ob njihovem sprejetju v posamezni OZD in podobno.

Upamo, da smo s to kompleksno informacijo o delu našega sodišča v preteklem letu vsaj v določenem obsegu prikazali del problematike, ki se je pojavljala ob delovanju sodišča. Ob zaključku le še poudarjamo, da želimo tudi s tem poročilom vsaj v določeni meri in v mejah možnosti delovati v smislu določil 4. člena republiškega zakona o sodiščih združenega dela. Po citirani določbi namreč sodišča združenega dela spremljajo in proučujejo družbene odnose in pojave, ki so pomembni za uresničevanje njihovih funkcij in dajejo organizacijam združenega dela, drugim organizacijam in skupnostim, državnim organom ter skupščinam samoupravnih interesnih skupnosti ter družbenopolitičnih skupnosti predloge za uresničevanje samoupravnega položaja samoupravnih organizacij in skupnosti, za ureničevanje samoupravnih pravic delovnih ljudi ter druge predloge za zagotavljanje ustavnosti in zakonitosti, družbene odgovornosti in socialistične morale.

Ljubljana, marec 1977

Predsednik
SODIŠČA ZDRUŽENEGA DELA
v Ljubljani
BALOH JOŽE

POVZETKI IZ POROČILA O DELOVANJU IN PROBLEMATIKI UPRAVE INŠPEKCIJSKIH SLUŽB SKUPŠČINE MESTA LJUBLJANE

Delo v Upravi za inšpekcijske službe SML je v letu 1976 potekalo po sprejetem programu in po zahtevah družbenopolitičnih organizacij in skupnosti, delovnih organizacij in občanov, kar pa ni bilo mogoče predvideti v programu dela.

V Upravi za inšpekcijske službe je organiziranih 13 inšpekcij v 7 inšpektoratih in sicer:

- inšpektorat za sanitarno inšpekcijo
- inšpektorat za tržno, kmetijsko in gozdarsko inšpekcijo,
- inšpektorat za veterinarsko inšpekcijo,
- inšpektorat za tehnične inšpekcije (gradbena, elektroenergetska, vodnogospodarska, inšpekcija za javne ceste in za cestni promet),
- inšpektorat dela,

- inšpektorat za urbanistično inšpekcijo,
- inšpektorat za komunalno inšpekcijo in
- odsek za splošne zadeve.

Inšpekcijske službe so zelo pomemben faktor pri nadzoru zakonitosti, predvsem glede zaščite potrošnikov, varovanja zdravja in življenja ljudi.

Najvišji partijski dokumenti navajajo, da je inšpekcija med najpomembnejšimi ustanovami državne uprave v samoupravni družbi. Razvijati se morajo kot instrument politične oblasti za kontrolo zakonitosti in za boj proti raznovrstnim deformacijam, nespoštovanju zakonov in drugih predpisov ali politike, ki so jo določili predstavniški organi. Doslej dokumenti navajajo, da se inšpekcijam ni posvečalo dovolj pozornosti, zlasti glede njihove tehnične opremljenosti in kadrovske usposobljenosti. Inšpektorje preveč ovirajo pri njihovih pooblastilih, njihova osebna odgovornost za stanje na posameznih področjih pa ni dovolj ostro postavljena. Inšpekcijo je treba usposobiti, da bo operativno neprekinjeno vodila svoje akcije.

Predsedstvo CK ZKJ je na svoji 10. seji, ko je obravnavalo problematiko kršitve zakonitosti poslovanja v gospodarstvu, zahtevalo med drugim tudi od organov uprave, tržnih in drugih kontrolnih služb, organov za notranje zadeve, tožilstva in sodstva še doslednejše in učinkovitejše delovanje za varstvo zakonitosti in zatiranje gospodarskega kriminala. Ker so ti organi prvenstveno odgovorni za stanje in učinkovitost akcije proti negativnim pojavom, jim družba nalaga, da pri tem morajo dosledno izvajati zakone in druge predpise.

Na isti seji je predsedstvo sklenilo, da so skupščine in izvršni sveti neposredno odgovorni za organiziranje in delo teh organov in organizacij. Le-ti morajo kritično analizirati delo teh organov, ugotoviti vzroke in učinkovito ukrepati, da se odpravijo ugotovljene pomanjkljivosti, poveča odgovornost za kadrovsko-organizacijsko in materialno tehnično rešitev ter izboljšanje dela in celotnega stanja v njih in sicer na vseh ravneh.

Izvršni komite predsedstva CK ZKS je na svoji 29. seji ocenil stanje zakonitosti v SRS. Pri tem je ocenil, da delo upravnih organov, inšpekcijskih služb, SDK, tožilstva in sodišča še ni učinkovito, še zlasti ne v smeri preventivnega delovanja. Objektivni razlogi so predvsem v pomanjkanju kadrov, nesmotna organiziranost in neustrezni materialni pogoji. Celoten proces preraščanja funkcije teh organov v del združenega dela teče prepočasi in je zato v številnih okoljih položaj delavcev ostal na preživelih nesamoupravnih družbenih odnosih. Tako stanje pa je tudi odraz prenizke stopnje politizacije posameznih organov družbenega nadzora.

Tudi komite Mestne konference ZKS Ljubljana, ko je na skupni seji s predsedstvom Mestne konference SZDL obravnaval varnostne razmere v Ljubljani, je med drugim poudaril vlogo inšpekcijskih služb pri preventivnih in drugih ukrepih proti škodljivim pojavom.

Kljub zgoraj naštetim ugotovitvam, stališčem in sklepom problematika inšpekcijskih služb še ni ustrezno rešena. Še zmeraj so zelo pereči določeni problemi. Na te že vrsto let opozarjamo, vendar brez večjega uspeha. Ti problemi so v pomanjkanju kadrov (pravniki, ekonomisti, strojni in gradbeni inženirji), v prostorski problematiki, v problematiki mobilnosti inšpekcij itd.

Upravni prostori

Uprava ima svoj sedež na Vilharjevi c. 33 v Ljubljani, komunalna inšpekcija te Uprave pa v Cigaletovi ul. 5. Določene inšpekcije: veterinarska, tehnične in del sanitarne inšpekcije se nahajajo v leseni zelo slabo uporabni baraki ob obstoječem zidanem objektu. Zaradi pomanjkanja prostorov smo preuredili v pisarniške prostore tudi podstrešni del objekta. Da so ti prostori provizorično urejeni, za delo delavcev povsem neprimerni, ni nujno posebno opisovati; tu ni ustrezne svetlobe, slabo ogrevanje itd.

Obstoječa stavba je ob preselitvi inšpekcij tedanjemu številu inšpektorjev začasno ustrezala. Število zaposlenih se je podvojilo. Če upoštevamo, da se bo število delavcev v letu 1977 povečalo, se prostorska problematika pojavi v še ostrejši obliki. Lokacija te službe in neuglednost objekta vplivata na resnost dela tega organa in tudi na pridobivanje novih kadrov. Kljub vsem tem provizorijem pa dela v pisarnah do 8 inšpektorjev, tako da normalni razgovori s strankami sploh niso mogoči.

Uprava nima primerne prostora za skupne sestanke in zbere kolektiva, obstaja le en kletni prostor, ki lahko sprejme le polovico zaposlenih.

Pri svojem delu imajo inšpektorji veliko stikov s strankami, ki prihajajo po različnih vprašanjih ali na zaslišanja. Pri tako prenapolnjenih pisarnah (4, 5 in 8 inšpektorjev v eni pisarni) je delo zelo ovirano. Zato se pogostoma opravljajo zaslišanja in razgovori s strankami na hodniku in drugje

Kadrovska zasedenost

Uprava za inšpekcijske službe ima sistemiziranih 175 delovnih mest. Od tega je trenutno zasedenih 122. Predvidevamo, da bo v letu 1977 v Upravi skupno 147 delavcev.

Delo inšpektorjev je zelo odgovorno in specifično. To delo zahteva strokovnjaka, sposobnega ukrepati v vsaki situaciji. Za ta delovna mesta se zahteva poseben strokovni izpit in od 3 do 5 let delovnih izkušenj. V pošt

pridejo le delovna mesta z višjo in visoko šolsko izobrazbo.

Delo se opravlja pretežno na terenu in v sodelovanju s strankami, kar je dodatna obremenitev. Zahtevani so posebni zdravstveni pogoji in posebne psihofizične lastnosti.

Tako specifičnim kadrovskim zahtevam pa ni adekvatno urejen sistem nagrajevanja. Boljši usposobljeni kadri odhajajo. Nekaterih kadrov (ekonomistov, pravnikov, gradbenih in strojnih inženirjev) kljub nujni potrebi ni, ker jim ni mogoče nuditi primernih osebnih dohodkov ali stanovanja in primernih delovnih pogojev. Tako so tudi določena vodilna mesta nezasedena.

SANITARNA INŠPEKCIJA

1. Higiena živil

Za vso živilsko stroko je resen problem higienska kultura oziroma neznanje zaposlenih, ki pri ravnanju z živilci, vzdrževanju osebne in splošnega higienskega režima še vedno ogrožajo zdravje potrošnikov. Arhitektonske rešitve v obratih živilske stroke in nepravilna uporaba strojev in naprav, ki niso prilagojeni funkcionalnosti tudi higienskega režima, temveč optičnim vtisom, prav tako pogojujejo okvare živil in nastanek obolenj. Rešitve problemov ni iskati samo v represivnih ukrepih, temveč predvsem v upornem sistematskem preventivnem delu vseh pristojnih dejavnikov in ne le sanitarne inšpekcije. Nizka higienska osveščenost zaposlenih pri delu z živilci pa še bolj zaostreje negativne okoliščine, ki jih predstavljajo zastareli in prenatrpani objekti od delovnih prostorov, sanitarij, skladišč in transporta.

Dosedanji uspehi in pobude sanitarne inšpekcije ob vsestranski pomoči predvsem sindikalnih organizacij so bile najbolj uspešne povsod tam, kjer nam je uspelo zainteresirati stranke v postopku za sanacijo stanja, po dogovorjenih razvojnih programih. V prizadevanju podružbljanja odnosov pri reševanju predmetne problematike vključujemo v razreševanje problemov vse družbene in strokovne organizacije ter subjekte v OZD in TOZD.

V skladu s srednjeročnim družbenim razvojem Ljubljane je treba skrbno preučevati, skladno programirati in razvijati sistem preskrbe, tržnic, tudi tržnic v soseskah, maloprodajne trgovske mreže, družbene prehrane, izobraževanje delavcev živilske stroke ob delu in opravljanje rednih obveznih zdravniških pregledov.

2. Šolska higiena, epidemiologija in zdravstvo

Glede nekaterih neskladij med programi in normativi za novogradnje in nujno potrebne sanacije vzgojnovarstvenih zavodov in osnovnih šol ter minimalnih higiensko-tehničnih zahtev, ki so zasnovane na novejših epidemioloških in drugih preventivno medicinskih dognanjih, je pozitivno, da so tudi SIS v svojih programih sprejele pobude sanitarne inšpekcije za posodobljanje normativov in izboljševanje zdravstvenega varstva.

Sanitarna inšpekcija bo tudi v bodoče opozarjala na primere odstopanj od normativov ali dokumentov in na zdravstveno škodljive posledice improvizacij. Program izgradnje osnovnih šol je treba dopolniti s funkcionalnimi zahtevami, ki jih postavlja celodnevni pouk z vidika bivanja v šoli, rekreacije in počitka, prehrane in drugih higienskih vidikov; tak program je treba pripraviti tudi za preureditve in dograditve obstoječih objektov. Treba je rešiti vprašanje pripravljanja, prevažanja in razdeljevanja hrane v VVZ in OŠ glede na funkcionalno in higiensko dilemo centralnih oskrbovalnih kuhinj z razdeljevalnicami v objektih ali dislociranih kuhinj, ob tem naj se po možnosti zajamejo še srednje in strokovne šole ter dijaški domovi in internati.

Epidemiološki podatki za Ljubljano in SR Slovenijo opozarjajo, da nismo varni niti pred izbruhom klasičnih nalezljivih bolezni. Številni odkriti kliconosi, porast bolezni umazanih rok, oziroma nečistoče, ušivosti, garjavost, nalezljiva zlatenica, zastupitve s hrano narekujejo, da moramo protiepidemske ukrepe izvajati bolj intenzivno in koordinirano.

Usklajen program za razvoj in sanacijo objektov za osnovno zdravstveno varstvo s programi družbenega razvoja Ljubljane naj zagotovi tudi potrebno funkcionalnost ter higiensko, epidemiološko in delovno varnost, tako obiskovalcev kot tudi zaposlenih.

Ponovno poudarjamo in opozarjamo, da sanitarna inšpekcija ne bo mogla uspešneje opravljati svojih zakonitih nalog pri zaščiti zdravja ter življenjskega in delovnega okolja občanov, ne da bi se v zdravstvu ustrezno organizirale in kadrovske in materialno okrepile dejavnosti na področjih medicinske ekologije oziroma higijene, epidemiologije ter socialne medicine.

3. Komunalna higiena in higiena dela

Urbanistične rešitve razvoja Ljubljane, še bolj pa praksa pomanjkljivega komunalnega opremljanja zemljišč in križanja interesov stanovanjskih, proizvodnih in obrtnih predelov, so obsežno področje sanitarnega komunalnohigienskega nadzorstva.

Sanitarna inšpekcija že več let opozarja in zahteva izpolnjevanje zakonskih določil in normativov za gradnjo stanovanjskih hiš in drugih objektov,

o naravni in umetnih osvetlitvi, prezračevanju, toplotni energiji in o načinu ogrevanja, toplotni in zvočni zaščiti objektov, preskrbi s pitno vodo, dispoziciji odpadkov in odpadkov.

Varstvo zraka: emisija in imisija, način ogrevanja na posameznih področjih, hrup v komunalnem okolju, varstvo zaloga pitne vode in lokalnih vodovodov, oskrba prebivalcev s pitno vodo v izrednih razmerah ter ureditev kanalizacije in odvažanje smeti in odpadkov, končna dispozicija agresivnih snovi in odpadnih naftnih derivatov, je nujno čim prej pravno, organizacijsko in tehnično urediti.

Ker je vrstvo naravnega okolja in borba proti onesnaževanju okolja ter borba proti epidemijam in širjenju drugih kužnih bolezni, komunalni red in urejenost naselij eden od vidikov družbene samozaščite delovnih ljudi in občanov, se tudi delovanje sanitarne inšpekcije vključuje v razvijanje in uveljavljanje tega najširšega varnostnega sistema za zaščito tako pomembne vrednote kot je ljudsko zdravje.

TRŽNA INŠPEKCIJA

Poglavitna funkcija službe tržne inšpekcije je, da kontrolira uporabo predpisov, nič manj pa ni pomembna vloga kot organa, ki opozarja na pojave in probleme, ki se pojavljajo v zvezi z uporabo predpisanih družbenih norm. Prioritetna naloga tržne inšpekcije je kontrola cen.

Vpliv spremenjenih pogojev finančnega poslovanja, t.j. s prehodom iz fakturirane na plačano realizacijo je imel bistvene posledice na področju blagovnega prometa. V trgovini se je zmanjšala izbira proizvodov in sicer redno povečal pritisk na proizvodne delovne organizacije, da bi priznavale trgovini večje bonitete. V tem obdobju se je bistveno spremenila struktura blaga. Na trgu se je pojavilo niz novih proizvodov, nekaj dejansko, nekaj pa le zaradi spremembe cene, kar je oteževalo kontrolo glede pravičnega zaračunavanja marže.

Tako so delovne organizacije obšle predpis o zadržanih maržah na dan 26. 11. 1971. Kljub zamrznjeni marži pa ne pride med trgovino in proizvodnjo do samoupravnega sporazumevanja v smislu ustavnih načel in zakona o združenem delu, kjer bi bila določena konkretna delitev dohodka in rizika.

Pri nadzoru v trgovini na drobno smo ugotovili izigravanje dobrih poslovnih običajev s področja reklamnih prodaj in razprodaj.

Pri nadzoru cen živil, zlasti pri prodaji sadja, zelenjave, mesa in kruha so nepravilnosti pogoste (zaračunavanje po višjih cenah in nepravilna teža).

Nadaljnje kršitve določil blagovnega prometa so: neoznačevanje cen, zaokroževanje cen navzgor, zaračunavanje večje marže od predpisane, spreminjanje rednih rabatov v druge oblike, naknadno priznavanje rabatov z dobropisi, zaračunavanje fiktivnih odvisnih stroškov in zaračunavanje slabše kvalitete po višjih cenah.

Po sprejetju družbenega dogovora o politiki cen je bila dana večja pozornost zlasti kontroli cen obrtnih, gostinskih in drugih storitev. Najpogostejše oblike kršitve so neevidentiranje cenikov pri organih za cene, nepravilno zaračunavanje in zaračunavanje neupravičenih manipulativnih stroškov pri vgrajevanju rezervnih delov.

Tržna inšpekcija opravlja tudi nadzor nad predpisi o kvaliteti na podlagi zakona o jugoslovanskih standardih ter pravilnikov in obveznih jugoslovanskih standardih, izdanih na podlagi zakona, ki jih je okrog 8000. Najpogostejše ugotovljene kršitve v prometu so, da izdelki niso pravilno deklarirani, da niso opremljeni z ustreznimi garancijskimi listi, atesti in navodili za uporabo, v prometu so izdelki z napakami, katere pa niso označene.

V trgovinah na drobno smo ugotovili pomanjkanje standardiziranih mesnih proizvodov (šunkaric in kranjskih klobas), katere so v prometu pod različnimi imeni. Namesto teh izdelkov dobiš izdelke s podobnimi imeni, toda s slabšo kvaliteto in največkrat z višjo ceno.

Poseben problem predstavlja pregon opravljanja obrti brez obrtnega dovoljenja, tako imenovano šušmarjenje. Šušmarstvo se opravlja v popoldanskem času, ko je inšpektorjev delovni čas potekel. Zaradi efikasnosti odkrivanja šušmarstva je nujno odpreti novo delovno mesto pomočnikov inšpektorjev, ki bi delo imeli razporejeno v popoldanskem času.

Pri odkrivanju prestopkov in prekrškov pa nam lahko v veliki meri pomagajo sveti potrošnikov in krajevne skupnosti ter občani s svojimi zapažanji.

KMETIJSKA INŠPEKCIJA

Kmetijska inšpekcija opravlja nadzor nad izvajanjem določil zakona o kmetijskih zemljiščih, zakona o semenu in sadikah, zakona o mineralnih gnojilih, zakona o varstvu rastlin, zakona o živinoreji, zakona o vinu in zakona o prepovedi nomadske paše.

Kmetijsko zemljišče je osnovno delovno sredstvo. Proces deagrarizacije pa ima za posledico nenehno upadanje kmetijskega aktivnega prebivalstva. Ta problem je treba reševati z intenziviranjem in pospeševanjem kmetijske proizvodnje v družbenem in zasebnem sektorju in to v mejah možnosti obstoječe strukture kmečkih gospodarstev. Nosilci teh novih družbeno ekonomskih odnosov v zemljiški politiki pa so kmetijske zemljiške skupnosti.

V letu 1976 je bil poudarek dela na ureditvi osnutkov prostorskih planov, ki naj bi dolgoročno zaščitili interese kmetijstva pred nenadzorovano urbanizacijo. Kmetijska zemljiška skupnost občine Ljubljana Moste-Polje je ena prvih v Sloveniji končala z osnutkom prostorskega plana in ima že sprejet odlok o prostorskem načrtu za potrebe kmetijstva, po predhodno opravljeni javni razpravi in po mnenju republiškega sekretariata za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter je sestavni del urbanističnega programa občine, ki je bil sprejet za dobo 15 let. Pri kontroli neobdelanih kmetijskih zemljišč v ravninskih in hribovitih predelih ljubljanskih občin, na ornih površinah in travnikih je bilo ugotovljeno, da znaša površina takih zemljišč 126,60 ha. Vzroki za tako stanje pa so: ostarelost ljudi, zaposlitev v tujini, barjanska tla, neurejeni pogodbeni odnosi in sprememba kulture (nekadaj plantažni sadovnjaki — zdaj travniške površine).

GOZDARSKA INŠPEKCIJA

Gozdarska inšpekcija nadzoruje v gozdovih vsa dela, objekte, priprave in naprave ter vsa mesta, kjer se les seka, zлага, žaga in predeluje, spravljajo iz gozda in dajanje v promet. Poleg tega pregleduje gozdno gospodarske načrte, poslovne knjige in druge listine.

Ukrepi zoper širjenje kostanjevega raka v gozdovih zelenega pasu mesta so v zastoju že nekaj let. Komunalno podjetje Rast Ljubljana, ki gospodari s temi gozdovi, se zaveda odgovornosti in je pripravljeno izvesti ta dela, vendar nima zadosti reprodukcijskih sredstev za te namene. Teža nevarnosti je toliko večja, ker bo širjenje te bolezni zajelo področje ljubljanske kotline, t.j. večji areal kostanjevih sestojev od Janč do Litije.

Gradnja vikend hiš in stanovanjskih objektov prodira že globlje v gozdne površine in s skrajšanjem lesne mase ruši naravno ravnatežje nad zmanjšanimi zelenimi površinami in plodno zemljo. Zato je že zadnji čas, da so upravni organi uvedli zoper črnograditelje postopek.

INŠPEKCIJA DELA

Težišče dela v preteklem letu je bilo usmerjeno na izvajanje tehničnih in higienskih predpisov o varstvu pri delu za ureditev varnih in zdravih delovnih pogojev.

Na območju petih ljubljanskih občin je 1224 delovnih organizacij ter 3508 obrtnikov s ca 196.000 zaposlenimi delavci.

Pri opravljanju nadzorstva s področja varstva pri delu je inšpekcija dela ugotavljala razne nepravilnosti in pomanjkljivosti kot so: neustrežni delovni prostori, neučinkovito ali nepravilno izvedeno prezračevanje, ogrevanje, osvetlitev, nepravilna ali nestrokovno izvedena električna instalacija, nezavarovani stroji in naprave, založenost glavnih in stranskih poti, nepoučenost delavcev o varstvu pri delu, neuporaba zaščitnih — osebnih — sredstev, neustrezno ali poškodovano orodje, nepravilen način dela, slabo organiziran delovni proces, slaba notranja disciplina v zvezi z izvajanjem varstva pri delu itd.

Zgoraj navedene pomanjkljivosti pogojujejo lažje, hujše in smrtno nesreče pri delu. Inšpekcija dela je na osnovi ugotovitev temu primerno ukrepala.

V preteklem letu se je od skupnega števila zaposlenih poškodovalo 2,4 %. V tem procentu so zajete vse poškodbe. Od skupnega števila poškodb se jih je dogodilo na delovnih mestih 62,5 %, na poti na delo ali domov 25,5 %, zaradi padcev v delovnih organizacijah (hoja po stopnicah in drugih prehodih) pa 12 %. Če upoštevamo le poškodbe, ki so se dogodile na delovnih mestih proti številu zaposlenih, to pomeni, da se je poškodovalo 1,53 % zaposlenih.

Zvezni in republiški zakon o medsebojnih razmerjih nalagata inšpekciji dela, da nadzira, kako se zakona v praksi izvajata.

Inšpekcija dela je ugotavljala, da mnoge delovne organizacije niso pravočasno sprejele samoupravnih sporazumov o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, da ti vselej niso vsebovali vseh obveznih določb, da postopek sprejemanja odpuščanja in razporejanja delavcev na delovna mesta ni vedno potekal v skladu z internimi predpisi glede izvajanja delovnega časa, dnevnih in tedenskih počitkov, nadurnega in nočnega dela žena, itd.

Posebna pozornost v preteklem letu je bila usmerjena na dosledno izvajanje delovnih pogodb in učnih razmerij, ker so bili prav na tem področju največkrat kršeni predpisi.

S temi vprašanji so se občani dnevno obračali na inšpekcijo dela za pravno pomoč (1658 primerov). Inšpekcija dela je v okviru svoje pristojnosti posredovala oz. dala delavcem pravilno pravno napotilo za uveljavljanje njihovih pravic.

Poleg navedenega je treba omeniti, da je inšpekcija dela sodelovala po uradni dolžnosti v raznih komisijah za pregled delovnih — poslovnih prostorov pred izdajo obrtnega dovoljenja, razširitev predmeta poslovanja, pri tehničnih pregledih novozgrajenih ali adaptiranih objektov, v komisijah za priznavanje beneficirane delovne dobe itd.

VETERINARSKA INŠPEKCIJA

Veterinarska inšpekcija deluje predvsem v kontroli higiene živil živalskega izvora in nadzoruje higienske in sanitarno-tehnične pogoje, ki jih morajo izpolnjevati obrati za proizvodnjo, predelavo in promet živil živalskega izvora. Poleg tega kontrolira higiensko neoporečnost živil živalskega izvora, da bi se s tem zagotovila občanu zdrava in higiensko neoporečna hrana.

Drugo področje dela je zdravstveno varstvo živali. Veterinarska inšpekcija kontrolira izvajanje veterinarsko sanitarnih predpisov za preprečevanje, odkrivanje, zatiranje in izkoreninjanje kužnih bolezni, ki so nevarne za živali, še posebno pa onih, ki se lahko prenašajo od živali na ljudi (zoonoze).

Končno skrbi veterinarska inšpekcija za varstvo človekovega okolja. Nadzoruje ukrepe za varstvo človekovega okolja v zvezi z mrhovino in drugimi odpadki živalskega izvora.

Klavnice in mesnice, katere kontroliramo, so v večini primerov že zastarele in ne ustrezajo pravilniku o higienskih in sanitarno-tehničnih pogojih. Zaradi tega se meso in mesni izdelki predelujejo in prodajajo v neprimernih prostorih in vse to pogojuje higiensko oporečnost te hitro pokvarljive hrane. Zato bo nujno s stalnimi inšpekcijskimi pregledi ugotavljati pomanjkljivosti in jih z izdajanjem ureditvenih odločb postopoma odpravljati. Najbolj zanemarljivim lokalom bo potrebno izdati odločbe o prepovedi obratovanja.

Gostilne (pretežno privatnega sektorja) imajo običaj kulinarne priprave jedil iz domačih zakolov. Kljub temu, da so vsi prizadeti seznanjeni s predpisi, se prašiči nabavljajo brez predpisanih zdravstvenih spričeval, celo iz drugih republik. Veterinarsko sanitarni pregledi mesa ob zakolu se ne opravljajo. Kolje se v neprimernih prostorih in to z osebami, ki nimajo predpisanih zdravstvenih izkaznic niti osnovnega znanja o higienskem minimumu. Tako so v mnogih primerih taki mesni izdelki (domače specialitete) kontaminirani z bolezenskimi klicami ali pa s produkti bakterij, ki povzročajo zastrupitve človeškega organizma, so pa proti vročini odporni. To potrjujejo izvidi odvzetih in preiskanih vzorcev.

Tudi meso divjačine, ki se pripravlja za hrano gostov, v hotelih in restavracijah prihaja iz lovišč naravnost v kuhinje brez predhodnih veterinarsko-sanitarnih pregledov.

Tako nekontrolirano meso (medved, divji prašiči) je lahko nevaren vir obolenj za potrošnike. Inšpektorji, ki so zadolženi za higieno živil v gostiščih, morajo povečati število pregledov v teh obratih in v vseh primerih kršenja predpisov strogo ukrepati.

Vse mleko, ki gre v promet v okviru kooperacije, mora biti redno pregledano na higiensko kakovost. Velik del privatnih proizvajalcev mleka na ljubljanskem območju pa proda mleko direktno privatnikom (prodaja na domu). To mleko pa se izogne prav vsem pregledom (na higiensko kakovost, pa tudi na količino toščice), ki so predpisani s pravilniki.

Isto velja za mlečne izdelke, ki jih kmetice prodajajo na tržnicah. Tu ni kontrole hlevov, molznic, posode in pribora, tudi ne higienske osveščenosti človeka, ki s tem mlekom rokuje. Zato je tu cel niz možnosti za osnaževanje te vrste hrane.

Posvetiti je potrebno pozornost nekontrolirani prodaji mleka in mlečnih izdelkov. Skupno z organizatorji pogodbenega odkupa mleka in z veterinarskimi postajami, ki stalno nadzorujejo higiensko kakovost mleka ugotoviti take proizvajalce mleka. Jemati je občasno vzorce na bakteriološko preiskavo, poostriti kontrolo pri prodaji mleka in mlečnih izdelkov na tržnicah in proti kršiteljem pravilnika zakonsko ukrepati, da bi zagotovili občanom res zdravo, higiensko neoporečno mleko in mlečne izdelke.

TEHNIČNE INŠPEKCIJE

Gradbena inšpekcija

Glavni problem inšpekcije je še vedno nezadostna zasedba delovnih mest. Tako so zahtevnejši objekti zlasti objekti za tržišče, pri katerih je investitor in izvajalec gradbeno podjetje, proizvajalci materialov gradbeno podjetja in projektivne organizacije, vse premalo nadzorovani. Še mnogo slabše pa je s stanovanjskimi objekti občanov, ki so nadzorovani le cca 15 %. Za te objekte se izvaja selekcija.

Razlog, da inšpekciji primanjkuje časa za svojo osnovno dejavnost — inšpekcijske preglede je tudi to, da morajo inšpektorji po predpisih obvezno sodelovati kot člani komisij za tehnične preglede in komisij za poizkusno obratovanje. Za omenjene komisije pa je inšpekcija v letu 1976 porabila cca 1800 delovnih ur, kar pomeni razpoložljivi delovni čas enega inšpektorja za celo leto.

Problem je tudi nagrajevanje inšpektorjev, ki z ozirom na težavnost in odgovornost te službe še vedno ni stimulativno. Tako so razpisi za prosta delovna mesta neuspešni.

Strokovno vodstvo in nadzor nad objekti se z nekaj izjemami izvaja po predpisih. Težave so še z nadzorom nad objekti za tržišče. Za te objekte je po zakonu dolžna nadzorni organ imenovati pristojna občina. Inšpek-

torji so morali v nekaterih primerih tudi večkrat posredovati, da so občine imenoval nadzornega organa.

Kvaliteta izvršenih del tako gradbenih kot obrtniških ni vedno najboljša, so primeri, ko je tudi zelo slaba (primer: stanovanjski objekti v Dravelski gmajni, kar je povzročilo ostre kritike pri stanovalcih, pri pristojnih organih občine, KS in v tisku). Kritika je bila tudi na račun inšpektorjev, tu pa se vprašamo, kako naj inšpektor, če lahko največ trikrat v letu, raje dvakrat kontrolira objekt — odgovarja za kvaliteto zlasti obrtniških del. Samo zadostno število kontrol inšpektorja bi izvajalca primoralo, da dela izvaja kvalitetno. Tu se postavlja vprašanje nadzornih organov, kako vršijo nadzor, če se pri tehničnih pregledih objektov ugotavljajo take pomanjkljivosti, ki bi morale biti odpravljene že med samo gradnjo.

Pri izgradnji stanovanjskih sosesk je bilo v več primerih ugotovljeno, da so stanovanjski objekti dograjeni do faze vselitve, dela na komunalnih objektih — cestah, peš poteh, ureditvah okolic, napeljave vodovoda in toplovodne napeljave ipd., pa so še v gradnji in kasnijo, kar ima za posledico kritike stanovalcev, ki se vselijo.

Standardne pomanjkljivosti in nepravilnosti, katere inšpekcija ugotavlja pri pregledih gradbišč in pri tehničnih pregledih so: negativna poročila o preiskavi betonskih preizkušancev za določene konstrukcijske dele objektov, površnost pri vodenju gradbenih dnevnikov, kršenje določb pravilnika o tehničnih ukrepih za beton in armirani beton (shranjevanje in nega betonskih kock za preizkus trdnosti betona), neurejena gradbišča — zanemarjanje varstva pri delu in nespoštovanje nekaterih določil zakona o graditvi objektov, zlasti kar zadeva prijavo pričetka gradnje. Na nespoštovanje predpisov vplivajo tudi prenizke kazni organov pregona zoper kršitelje, kar negativno vpliva na gradbeno disciplino.

Da se omogoči uspešnejše delo inšpekcije za kvalitetnejšo kontrolo svoje dejavnosti, je nujno, da se zasedejo vsa sistemizirana delovna mesta s tem, da se razpišeta dve delovni mesti gradbenih inženirjev.

Elektroenergetska inšpekcija

Inšpekcija mora po predpisih obvezno sodelovati pri tehničnih pregledih zgrajenih objektov. Samostojno izvaja preglede za poizkusna obratovanja elektroenergetskih postrojev in z odločbo odreja rok trajanja poizkusnih obratovanj. Dalje ima pravico prepovedati uporabo dvigal, če ne odgovarjajo predpisom in predstavljajo nevarnost za uporabnike. V objektih, ki so v obratovanju, občasno kontrolira stanje elektroinstalacij in postrojev, v objektih, ki so v gradnji, pa kontrolira, da se elektroinstalacije in postroji izvajajo po odobrenih projektih.

Za primeri dejavnosti inšpekcije navajamo dva primera, ki sta značilna:

Na področju ljubljanskih občin je bilo v preteklem letu dograjenih 6 šol. Pri tehničnih pregledih je elektroenergetska inšpekcija ugotovila, da elektroenergetske naprave in napeljave v učilnicah za fiziko, kemijo in biologijo niso izvedene skladno z veljavnimi predpisi in normativi za tovrstno gradnjo. Električne napeljave in naprave, zlasti vtičnice, vgrajene v šolsko opremo, ki jo dobavlja »Slovenijales«, so življenjsko nevarne. Tudi električne napajalne plošče niso izvedene po veljavnih tehničnih predpisih. Elektroenergetska inšpekcija je odredila, da je potrebno naprave in napeljave preurediti po obstoječih predpisih in normativih po dogovoru s predstavniki Pedagoškega inštituta, Iskre, LIZ in elektroenergetsko inšpekcijo. Na sestanku v septembru z zgoraj navedenimi in elektroenergetsko inšpekcijo je bilo dogovorjeno, da se napetostni izvori za opravljanje vaj, ki so predpisane po učnem načrtu, zaenkrat uvozi.

Pri pregledu že uvoženega primerka je bilo ugotovljeno, da ustreza zahtevam, potreben pa je zanj atest domače institucije.

Glede na to, da so veljavni šolski normativi, s katerimi se predpisuje vaje, pri katerih je nujno potrebna električna mala napetost in da v navedenih učilnicah ni bila izvedena električna inštalacija, so se upravni organi občin odločili, da izdajo uporabna dovoljenja za šole s pogojem, da se navedene elektroenergetske naprave in napeljave dokončajo do 15. januarja 1977.

V tovarni dvokoles UNIS ROG na Trubarjevi c. v Ljubljani je elektroenergetska inšpekcija pri Skupščini mesta Ljubljana v letu 1975 opravila inšpekcijski pregled na željo tovarne oziroma zahtevka požarne inšpekcije Skupščine mesta Ljubljane.

Pri pregledu elektroenergetskih postrojev, naprav in napeljav je elektroenergetski inšpektor ugotovil v prostorih lakirnice in galvane pomanjkljivosti, ki so nevarne za življenje in zdravje ljudi in lahko povzročijo požar.

Na podlagi navedenih ugotovitev je elektroenergetska inšpekcija odredila v odločbi, da se pomanjkljivosti odpravijo in elektroenergetske postroje, naprave in napeljave preuredijo po veljavnih predpisih in normativih do predpisanega roka.

Prvi rok ureditve je že potekel meseca oktobra 1976, preostali roki pa so potekali 15. marca 1977.

Glede na to, da je bilo pri določanju roka pri pregledu v letu 1975 upoštevano, da se bo tovarna dvokoles v celoti preselila v novo tovarno v Moste, preselitve pa ni bilo, zato je sedaj potrebno vložiti znatna sredstva za od-

pravo pomanjkljivosti v dotrajanih napravah in prostorih. Po izjavi predstavnikov tovarne še niso pričeli z gradnjo nove tovarne v Mostah in tako ni bilo mogoče odpraviti vseh pomanjkljivosti do 15. marca 1977, kar bo imelo za posledico, da bo inšpektor verjetno z odločbo prepovedal dela v prostorih lakirnice in galvane.

Vodnogospodarska inšpekcija

V času nizkih vodostajev je bilo več intervencij območnih ribiških družin in Zavoda za ribištvo SR Slovenije. S sodelovanjem Republiške vodnogospodarske inšpekcije je bilo odvzetih 9 vzorcev odpadne vode, ki so bili oddani v biološko in kemično analizo. Rezultati odvzetih vzorcev so bili v 7 primerih negativni, dva primera pa sta bila pozitivna glede na prisotnost cianidov. V nadaljnjem postopku bo inšpekcija ugotovila povzročitelja nevarne odplake.

Glede na kritični nizki vodostaj reke Save in pritokov je bilo v mesecu marcu sistematično odvzetih 6 vzorcev in recipientov, pri določenih točkah, ki jih opazuje Zvezni hidrometeorološki zavod. Ti vzorci so še v kemični analizi. V sedmih primerih intervencije občanov in KS je inšpekcija pospešeno obravnavala kritične primere potrebnih vzdrževalnih del in ureditve regulacij in izdala sedem ureditvenih odločb.

Na intervencijo kemične industrije KEMIN Ljubljana je bila obravnavana kritična situacija pri preskrbi s tehnološko vodo. Pri opravljenih kontrolnih pregledih večjih talnih vodnjakov v ožjem področju in področju črpalnišča Kleče in Hrastje je bilo ugotovljeno, da je nivo podtalnice kritično znižan. Vzrok znižanja nivoja podtalnice so izredno nizki vodostaji in zmanjšana infiltracija površinskih voda v vodonosne sloje. Vodnogospodarska inšpekcija je zadalžila upravljavce črpalnišča in obstoječih vodnjakov, da registrirajo najnižji nivo podtalnice, ki bo v tem obdobju registriran in bo služil kot dopolnilni podatek v hidrološki karti podtalnice ljubljanskega polja.

Inšpekcija je v obravnavanem obdobju intenzivneje nadzorovala delovanje obstoječih čistilnih naprav. Odvzeti so bili vzorci odpadne vode pred iztokom v recipiente in napravljene biokemične analize. Po rezultatih, ki jih je vodnogospodarska inšpekcija prejela s strani kemičnega laboratorija, je opaziti, da naprave delujejo dobro, da so efekti čiščenja v mejah projektiranih parametrov in da so naprave upravičile svoj obstoj.

Problem onesnaževanja podtalnice predstavljajo opuščeni vodnjaki v vaškem predelu ljubljanske okolice. S sodelovanjem sanitarne inšpekcije bo nujno preveriti stanje opuščeni vodnjakov. Zaradi zaščite podtalnice so bile inšpekcijsko pregledane gramoznice podjetja SGP »Megrad«, SGP »Tehnika«, SGP »Gradis« in gramoznice ob Litijski cesti.

Pogin rib v Sori pri Medvodah je narekoval izredni pregled vodnogospodarske inšpekcije po posameznih industrijah medvoškega bazena. Pregled je bil uspešen, saj je bilo ugotovljeno, da je prišlo do izlivanja razredčil na odlagalnem platu lesene embalaže pri proizvodni organizaciji »Color«. Odvzeti so bili vzorci odplake v kolektorju odpadne vode. (Po dobljenih rezultatih kemične analize bo organizacija prijavljena tožilstvu.)

Da bi se preprečile glavne nevarnosti, ki nam pretijo z onesnaženjem vode in da bi se zboljšali pogoji za opravljanje vodnogospodarske inšpekcije, predlagamo naslednje ukrepe:

- V interesu zaščite delavcev in občanov je potrebno zboljšati pogoje za inšpekcijsko službo in doseči konstruktivno podporo občanov, delavskih kontrol in javnega mnenja.

- Pristojne občinske službe naj dosledno izpolnjujejo določila zakona o vodah in sodelujejo posebno v strokovnih vprašanjih z vodno skupnostjo.

- Problem dispozicije smeti in odpadkov postaja vedno bolj pereč in je marsikje že ogrožena talna ali površinska voda. Pospešiti je bilo treba organizirano zbiranje in izkoriščanje uporabnih odpadkov ter neškodljivo disponiranje neuporabnih snovi (polivinil in podobno).

- Nujno so potrebni izvršilni predpisi k zakonu o vodah. Posebno velja to za hrambo in transport nafte in derivatov ter drugih nevarnih in škodljivih snovi. Posebna nevarnost preti talni vodi zaradi velikega števila malih privatnih cistern za kurilno olje, ki niso kontrolirane in ki bodo prej ali slej postale netesne.

- S pomočjo Skupnosti za varstvo okolja in drugih dejavnikov naj bi se sprožila obsežna in stalna akcija za varstvo okolja, ki bi vsebovala tudi probleme onesnaženja vode in zemlje ter neprimernih posegov v vodni režim. Akcija naj bi bila čimbolj široka in naj bi segla tudi v vse šole.

- Delovni čas naj se prilagodi potrebam na terenu.

Inšpekcija za javne ceste

Vzdrževanje cest je resen problem. Za vzdrževanje največkrat ni na razpolago zadosti finančnih sredstev. Dogaja se, da se sredstva, ki so razpoložljiva, neekonomsko trošijo. Primer: Na področju mesta Ljubljane je še precej cest v makadamski izvedbi, ki zaradi gostote in teže prometa propadajo. Te ceste bi se morale rekonstruirati in utrditi za sodoben promet, ne pa krpiti in posipati s peskom, ker je to jalovo dejanje in tudi predstavlja neopravičeno trošenje družbenih sredstev. Stanje cest po delno izvršenem spomladanskem krpanju ni zadovoljivo. Na področju občine Vič še kon-

cem meseca junija niso uspeli zakrpati asfaltnih cest, kjer potekajo avtobusne linije, še slabše pa je na stranskih cestah. Podobni primeri so tudi v drugih občinah, v občini Bežigrad so prenehali z vzdrževanjem makadamskih cest že v prvem trimesečju. Boleč primer je Gameljska cesta, ki je bila pred leti rekonstruirana le v okviru razpoložljivih sredstev in tako projektanti niso upoštevali teže motornih vozil sodobnega prometa. Po tej cesti vozijo težki tovornjaki, ki vozijo material iz kamnoloma v Povodju. Cesta vse bolj propada in bo kmalu uničena, če ne bo temeljito sanirana.

Zimska služba je svoje delo opravila pomanjkljivo. Tako je prepozno reagirala na sneženje, poleg tega pa je ceste pluzila preozko in je z gosencami in plugi poškodovala cestišča, robnike, zlasti betonske, pokrove jaškov in podobno. Tu nastaja problem, kdo nosi stroške za povzročeno škodo. Nesporno je, da mora nositi stroške za popravila komunalno podjetje, ki je pluzilo, in ne občine.

Problem preobremenjevanja občinskih cest po osnih pritiskih težkih tovornjakov postaja vse večji. Občinske ceste se tako še dodatno uničujejo. Pristojni organi občin ne vršijo nobene kontrole preobremenitve cest, vozniki tovornjakov pa to izrabljajo. Nasprotno pa republiški sekretariat, pristojen za ceste, izvaja kontrolo cene obremenitve v okviru republiške skupnosti za ceste s tem, da tehta tovornjake z modernimi elektronskimi tehtnicami. Kršitelje, ki preobremenjujejo ceste, prijavljajo sodniku za prekrške, še posebej pa morajo plačati odškodnino in tovor predložiti, tako so dvakrat kaznovani.

Na občinskih cestah je kršitev po obremenitvi še precej več kot na republiških cestah in to v glavnem zato, ker, kot že omenjeno, ni nobene kontrole. Pristojni občinski organi za ceste bi se morali povezati z republiškim sekretariatom oziroma z republiško skupnostjo za ceste, da bi ta prevzela kontrolo osnih obremenitev tudi na občinskih cestah. Tako bi se preprečilo prekomerno uničevanje cest, z odškodninami pa bi dobil občinski organ dodatna sredstva za vzdrževanje cest.

Inšpekcija za cestni promet

V gospodarskih organizacijah, katere opravljajo javni prevoz, je bilo ugotovljeno največ pomanjkljivosti pri opravljanju kontrole tehnične brezhibnosti motornih vozil.

Gospodarske organizacije, ki opravljajo prevoz za lastne potrebe, imajo probleme z vzdrževanjem vozil. Organizacije, ki nimajo lastne mehanične delavnice ali ustreznega kadra, dajo svoja vozila preventivno tehnično pregledati organizaciji, ki se s tem bavi in tako skrbijo za kontrolo tehnične brezhibnosti svojih vozil.

Kontrola dokumentacije o vozilih in tovoru pri zasebnikih je razkrila največ kršitev voženj brez obrtnega dovoljenja in knjige voženj, nepriavljanje sprememb pri zamenjavi vozila ali sedeža firme. Zanimiv je tudi pojav, da nekateri zasebni prevozniki v zimskem času odjavijo obrt — vozijo pa vseeno. Pristojni organi občine bi morali v teh primerih zasebniku, ki odjavi obrt, odvzeti dovoljenje za prevozniško obrt in izdati novo odločbo o prenehanju obrti. Ker se to ne izvaja, ima inšpekcija pri kontrolah težave, ker inšpektorju zasebnik pokaže staro odločbo, inšpektor pa ne ve, da je odjavil obrt.

Kontrola prevoznih listin o vozilu in tovoru je pokazala, da je bilo največ prekrškov na področju taxi službe. Pri pregledih zasebnih in družbenih taksijev je bilo ugotovljeno, da imajo družbeni (Viator) taksisti vozila opremljena kot to zahteva odlok o taksi službi, vsi pa nimajo obveznega potrdila o tehničnem pregledu vozila, ki si ga morajo oskrbeti po odloku vsakih 6 mesecev. Kontrola zasebnih taksistov pa je pokazala večje število prekrškov pri opremi vozil (firma, taksimeter, napis, cenik, registrska številka ipd.). Večina taksistov ne vodi knjige voženj in ne vozijo z mest, ki so zanje določena. Ugotovljeno je tudi, da imajo nekateri prijavljeno obrt v občini, kjer nimajo stalnega bivališča in tam niso prijavljeni (primer: Jelen Ivan in Draksler Alojz). Nekaterim taksistom je bilo odvzeto obrtno dovoljenje, pa kljub temu še naprej opravljajo javni prevoz potnikov in tudi niso vrnili interne registrske številke UNZ. Zasebni taksisti so se tudi pritožili na Ustavno sodišče SRS z obrazložitvijo, da odlok o ureditvi taksi službe ni zakonit. To pritožbo je omenjeno sodišče v decembru mesecu zavrnilo.

KOMUNALNA INŠPEKCIJA

Nadzor komunalnih inšpektorjev se nanaša predvsem na vzdrževanje zunanosti objektov, naprav in okolice zgradb, vidnih z javnih prometnih površin, vzdrževanje javne snažnosti, odlaganje in odvažanje smeti in odpadkov, urejanje, vzdrževanje in varstvo zelenih površin ter pokopališč, ravnanje s plodno zemljo pri gradbenih delih, na napise, svetlobne reklame ter razsvetljavo izločb, plakatiranje in označevanje imen ulic, cest, trgov, naselij in zgradb. Nadzor komunalnih stražarjev pa se nanaša predvsem na onesnaževanje javnih prometnih in zelenih površin; parkiranje vozil na javnih površinah, nedovoljeno črpanje kamenja, mivke, peska in gramoza, izobešanje zastav, izvajanje zimske službe na hodnikih in na nadzor nad črnimi odlagališči odpadkov in smeti.

Z doslednim ukrepanjem je komunalna inšpekcija skoraj povsem zatrla staro močno zakoreninjeno razvado odlaganja odpadnega in drugega

materiala na javnih prometnih in zelenih površinah ter okolica zgradb. Do sedaj je bilo s teh površin odstranjenega približno 18.000 kub. metrov odpadnega in drugega materiala. Te površine je potrebno pogostejše čistiti. Premalo je koškov za odpadke, pa tudi redneje bi se jih moralo vzdrževati. V program čiščenja se mora zajeti tudi javne površine ob pločnikih in zelenicah, ker so te ponavadi najbolj nasmetene. Komunalna inšpekcija je v preteklih letih ugotovila 326 divjih odlagališč, od katerih je bilo odstranjenih 310 v skupni količini približno 35.250 kubičnih metrov odpadnega materiala. Divja odlagališča niso več žgoč problem za naše mesto, zlasti zato, ker so na predlog komunalne inšpekcije uvedeni občasni, redni odvozi kosovnega materiala. Na podlagi ukrepov je bilo letos odstranjenih 17 starih, razpadajočih, opuščenih avtomobilov, vseh do sedaj pa 150. Na ureditvenem območju mesta bi moralo biti več javnih odlagališč ali zbirališč za odpadni material, s pripombo, da skoraj nobeno zunanje naselje nima urejenega odlaganja in odvažanja odpadkov. Ob pričetku delovanja komunalne inšpekcije je bilo divje nameščanje plakatov eden izmed najbolj žgočih problemov onesnaževanja in zanemarjenosti videza mesta. Z doslednim ukrepanjem, tudi za vsak posamezni plakat, je bil v nekaj letih dosežen dokaj vzorni red. Z doslednimi, sprotnimi opozarjanji na pred leti zelo zanemarjene javne zelene površine, spomenike in na razpadajoče parkovne klopi, koške za odpadke, igrala, razsvetljavo in drugo, so se razmere glede tekočega vzdrževanja vidno izboljšale. Na podlagi prejšnjega odloka o javnem redu in miru so bili do sedaj obnovljeni ometi na 329 zgradbah, obnovljenih pa je bilo tudi 1275 ograj. Odstranjenih je bilo 263 dotrajanih ograj in 412 ruševin zgradb ter starih, dotrajanih drvarnic, kurnic in lop. S 413 ograj so bile odstranjene bodeče žice v skupni dolžini 22.000 metrov. Do sedaj je bilo odstranjenih 259 dotrajanih napisnih in reklamnih tabel, 1521 obnovljenih, 72 pa zaradi dotrajanosti odstranjenih. Obnovljenih ja bilo tudi 390 tablic za hišne številke. Marsikatera ulična tabla kazi videz mesta zaradi nerednega vzdrževanja. V ožjem središču mesta, v katerem kontrolira komunalna inšpekcija izobešanje zastav, je bilo na začetku nadzora ugotovljeno, da je le na malokateri zgradbi za praznike visela zastava. Poprečno je tedaj visela v ulici zastava le na eni zgradbi. Žal se je le z doslednim ukrepanjem doseglo, da je stanje sedaj obratno, tako da poprečno v ulici ni izobešene zastave le na eni zgradbi. Približno isto nedisciplino kot pri izobešanju zastav se je ugotovilo pri izvajanju zimske službe na pločnikih, saj je še pred nekaj leti le malokdo odstranjeval sneg s hodnikov, posipal proti poledici, zlasti pa se ni obnavljalo strešnih žlebov, odtočnih cevi in snegolovcev. Na zelo velikem številu zgradb snegolovcev sploh ni bilo. Do sedaj je bilo obnovljenih 440 žlebov in odtočnih cevi. Po odloku o ravnanju s plodno zemljo pri izvajanju gradbenih del je bilo v tem letu pridobljene 74.400 kubičnih metrov plodne zemlje. Iz leta 1975 jo je ostalo 740 kubičnih metrov, letos pa je bilo porabljene za ureditev javnih zelenic 59.544 kubičnih metrov. Ob koncu leta pa je je ostalo na zalogi približno 15.600 kubičnih metrov. Od sprejetja navedenega odloka, to je od leta 1968 do vključno 1976, je bilo ohranjene približno 335.000 kubičnih metrov plodne zemlje.

Komunalna inšpekcija je pričela s kontrolo mirujočega prometa ob uveljavitvi novega prometnega režima v Ljubljani, to je od 16. junija 1976 dalje. Posebno poročilo komunalne inšpekcije o tem je obravnaval izvršni svet SML na svoji seji dne 22. novembra 1976. Seznanjen je bil z obširnimi pripravami mirujočega prometa, o nameščanju opozorilnih letakov, o nadaljnjih ukrepih in tudi o problematiki v zvezi s tem nadzorom na terenu, ki se je predvsem nanašala na pomanjkljivosti prometne signalizacije glede na novi prometni režim. Na vozila je bilo nameščenih 33.995 opozorilnih listkov. Izrečenih je bilo 11.487 mandatnih kazni, sodniku za prekrške pa je bilo poslanih 1440 predlogov. Odstranjenih je bilo 1717 vozil, parkiranih na nedovoljenih krajih. Na koncu leta je bilo ugotovljeno, da je parkiralo na javnih pločnikih le še 5 % kršilcev, na posebnih površinah za pešce pa 6 %. Na parkiriščih je napravilo prekršek 5 % voznikov, na ostalih površinah pa 6 %. Z doslednim nadzorom in ukrepanji je bilo doseženo, da jih je od prvotnih 5000 kršilcev na dan le še približno 250 do 300. Tako je komunalna inšpekcija uspela doseči zelo visoko, približno 95-odstotno disciplino pri parkiranju vozil v ožjem središču mesta.

Z novim odlokom o prekrških zoper javni red in mir ni več predpisano vzdrževanje fasad, ograj in drugo. Za urejanje, vzdrževanje in varstvo zelenih površin je potrebno izdati nov odlok, ker stari več ne velja in ne ustreza. Nujno je tudi izdati odlok o črpanju mivke, peska in gramoza, ki je potreben za ta nadzor.

URBANISTIČNA INŠPEKCIJA

Osnovna naloga urbanistične inšpekcije je kontrola nad izvajanjem urbanističnih predpisov in na njihovi osnovi sprejetih načrtov ter izdanih lokacijskih dovoljenj. V ta obseg dela spada predvsem kontrola nedovoljenih gradenj in zavarovanih površin, določenih za posebne namene ter kontrola skladnosti gradnje objektov z izdanimi lokacijskimi dovoljenji, nadalje skladnost izdelave urbanističnih načrtov z urbanističnimi predpisi ter pravilnost postopka pri sprejemanju le-teh. Delo je obsežno in raznoli-

ko, ali kratko rečeno — nadzor nad celotnim urbanizmom za območje petih ljubljanskih občin.

V desetletnem obdobju obstoja skupnih inšpekcijskih služb je urbanistična inšpekcija posebno pozornost posvetila odkrivanju in preprečevanju nedovoljenih gradenj, ki so za urbanistično ureditev ljubljanskega območja poseben problem, saj število le-teh iz leta v leto narašča. To so predvsem gradnje individualnih objektov. Zaradi velike migracije prebivalstva in odpiranja novih delovnih mest je v Ljubljani nastal pereč stanovanjski problem, kateri zaradi objektivnih faktorjev ni v celoti rešljiv niti s pomočjo širše družbene skupnosti.

Pomanjkanje stanovanj in zazidljivih zemljišč je privedlo posameznike, da sami rešujejo stanovanjski problem z gradnjo individualnih hiš na komunalno neurejenih oziroma neurbaniziranih zemljiščih, ker je cena takih zemljišč neprimerno bolj dostopna za posameznika kot zemljišč na urbaniziranih območjih. To so predvsem zemljišča, ki so predvidena za komunalne in prometne objekte, zelene površine in celo gozdne površine. Možnost pridobitve lokacijskih dovoljenj na takih zemljiščih je malo verjetna ali celo izključena. Posameznik je torej s tako odločitvijo postavljen pred dejstvo, da bo moral gradnjo nadaljevati le z lastnimi sredstvi brez možnosti pridobitve kreditov za gradnjo. Sam se angažira le v rešitev stanovanjskega problema (druge možnosti nima), se fizično in psihično izčrpa in se pri tem v zmanjšani meri angažira na delovnem mestu, po dograditvi objekta pa postane morda celo nesposoben za nadaljnje delo. Zaradi tega so nedovoljene gradnje ne samo prostorski problem, pač pa tudi družbeni. Dejstvo je, da se brez urejene eksistence za življenje posameznik ne more družbeno angažirati, osnova le-te pa je vsekakor stanovanje.

S čim naj bi preprečili razvoj nedovoljenih gradenj?

Vsekakor z večjo angažiranostjo širše družbene skupnosti na več načinov; omogočiti izgradnjo še več solidarnostnih stanovanj, priskrbeti urejena zemljišča po dostopni ceni za posameznika, izdelati manjkajoče zazidalne načrte oziroma točneje opredeliti površine, omogočiti najemanje večjih kreditov z daljšo dobo vračanja.

Smiselna urbanistična politika bi veliko pripomogla k rešitvi tega problema. Dejstvo je, da so se nekateri elementi urbanističnih načrtov spreminjali ali dopolnjevali celo po večkrat letno, v načrtih se pojavljajo variante posameznih zasnov, prepoved gradnje pa velja tudi tam, kjer je po našem mnenju brezpredmetna in družbeno nepomembna. Vsa ta dejstva so privedla posameznika, da se je odločil za nedovoljeno gradnjo, saj je upal, da bo mogoče ob taki nestabilni urbanistični politiki še tako problematičen objekt legalizirati.

Ista ugotovitev ovira delo urbanistične inšpekcije, saj tako ažurnemu spreminjanju urbanistične dokumentacije ne moremo v celoti slediti.

Urbanistični načrti, ki so določeni z GUP in urbanističnim programom, še niso v celoti izdelani, dokumentacija, ki je izdelana in sprejeta, pa nam ni pravočasno dostavljena od strani občinskih organov oziroma LUZ, tako da arhiv dokumentacije ni popoln, kar je predpogoj za redno in efektivno delo.

Poseben problem med nedovoljenimi gradnjami je največ na območju Polhograjskih Dolomitov, locirane pa so na zelo izpostavljenih turističnih točkah. Ti objekti se gradijo že od leta 1966. Urbanistični načrt krajinskega parka Polhograjskih Dolomitov, ki je bil sprejet že leta 1974, predvideva legalizacijo večine teh objektov, kar je v ponovno spodbudo novim investitorjem.

Po ugotovitvah urbanistične inšpekcije pa se je število nedovoljenih gradenj v zadnjih treh letih precej zmanjšalo. K temu je vsekakor pripomogla spremenjena urbanistična dokumentacija in zakonodaja, kar zadeva sankcij, pa tudi poostrena inšpekcijska kontrola na terenu.

Za območje petih ljubljanskih občin so v letu 1976 opravljali delo urbanistične inšpekcije 4 inšpektorji, kar je očitno premalo glede na obsežnost terena in gostoto gradenj, zato je potrebno število inšpektorjev povečati (vsaj en inšpektor na občino).

V letu 1976 je bilo v petih ljubljanskih občinah pregledanih 1776 objektov, od tega 538 nedovoljenih gradenj, kar je ca. 30 % od vseh pregledanih objektov. Izdanih je bilo 431 odločb in 217 prijav sodniku za prekrške.

Za uspešno delo urbanistične inšpekcije pričakujemo v bodoče večjo pomoč krajevnih skupnosti in drugih političnih organizacij pri odkrivanju in preprečevanju urbanističnih nepravilnosti.

STALIŠČA IN PREDLOGI UPRAVE ZA INŠPEKCIJSKE SLUŽBE SKUPŠČINE MESTA LJUBLJANE

Pri sestavi proračuna Skupščine mesta Ljubljane naj se zagotove dodatna finančna sredstva za boljše vrednotenje nujnega števila (cca 10 oseb) vidnih strokovnjakov — inšpektorjev, ki bi nadzorovali najpomembnejša področja (dipl. ekonomiste, pravnike, gradbene in tehnične inženirje), obenem pa dopolnili pravilnik o nagrajevanju tako, da bo omogočeno nagrajevanje strokovnjakov po pomembnosti in kvaliteti njihovega dela. Upravi inšpekcijskih služb je omogočiti samostojno odločanje o uporabi in o razporejanju materialnih sredstev za tehnične in materialne namene.

Zgradbo na Vilharjevi 33, kjer se nahaja Uprava za inšpekcijske službe je nujno ustrezno preurediti, obnoviti streho in fasade, preurediti notranje prostore in pridobiti dodatne prostore z dozidavo. V nasprotnem primeru pa je nujno celotno upravo premestiti v ustrežnejše prostore.

Takoj naj se pristopi k celodnevni delovni uri določenih inšpekcij (sanitarne, tržne in komunalne) in v ta namen sistemizira določeno dodatno število inšpektorjev. Sploh pa je nujno takoj pristopiti k pogojem za zasedbo že sistemiziranih delovnih mest in zasesti sistemizacijo do enakega procenta zasedenosti, kot je zasedenost v primeru drugih uprav v sklopu Skupščine mesta Ljubljane.

O navedenih perečih problemih (prostorski, kadrovski) se predlaga MK SZDL, da ta organizira posvet z merodajnimi subjekti mesta Ljubljane, izvršni svet Skupščine mesta Ljubljane pa naj organizira posvet s predstavniki izvršnih svetov skupščin ljubljanskih občin.

Zaradi problemov prostorskega urejanja, urbanizacije, gradbene operative in komunalnega nadzorstva naj se organizira strokovni posvet vseh pristojnih subjektov v občinskih skupščinah in drugih institucijah, ki naj te probleme podrobneje opredelijo.

Stroškovna razprava naj se organizira tudi za razreševanje problemov na področju tržnih odnosov, storitev in uslug ter obrtniške politike, s čimer se bo mogoče dogovoriti o določenih rešitvah, ki bodo imele namen zaščite potrošnikov.

Predlogi, ki so navedeni, bodo v veliki meri uresničili cilje, ki so postavljeni pred inšpekcijsko službo in bo le tako ta služba zadostila družbeni vlogi. Pri razreševanju omenjenih problemov Uprave inšpekcijskih služb pričakujemo tudi politično pomoč družbenopolitičnih organizacij mesta Ljubljane.

PREDLOG

Na podlagi 3. člena zakona o dedovanju kmetijskih zemljišč in zasebnih kmetijskih gospodarstev (kmetij) (Ur. list SRS, št. 26,73) in 148. člena statuta občine Ljubljana Vič-Rudnik (Ur. list SRS, št. 12,74) ter na predlog kmetijske zemljiške skupnosti in krajevnih skupnosti po opravljeni javni razpravi je skupščina občine Ljubljana Vič-Rudnik na seji zbora združenega dela dne, ter na seji zbora krajevnih skupnosti dne sprejela

ODLOK

O DOLOČITVI KMETIJ PO ZAKONU O DEDOVANJU KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ IN ZASEBNIH KMETIJSKIH GOSPODARSTEV (KMETIJ)

1. člen

S tem odlokom se na območju občine Ljubljana Vič-Rudnik določijo kmetije, za katere velja posebna ureditev dedovanja po zakonu o dedovanju kmetijskih zemljišč in zasebnih kmetijskih gospodarstev (kmetij).

2. člen

Posebna ureditev o dedovanju kmetij po 1. členu tega odloka velja za kmetije, ki so navedene po krajevnih skupnostih in naseljih v naslednjem seznamu:

I. KRAJEVNA SKUPNOST BREZOVICA

BREZOVICA

1. Skodlar Peter, št. 51
2. Jamnik Jernej, št. 148
3. Urbančič Marija, št. 142
4. Rotar Filip, št. 146
5. Žitko Marija, št. 136
6. Kušar Ivan, št. 51
7. Urbančič Janez, št. 49
8. Japelj Izidor, št. 52
9. Tomšič Leopold, št. 11
10. Pikec Dore, št. 67
11. Mravlje Alojzij, št. 64
12. Bokavšek Antonija, št. 74
13. Rotar Andrej, št. 119
14. Slana Franc, št. 106

15. Pezdir Alojzij, št. 143
16. Marinko Pavla, št. 152
17. Remškar Pavla, št. 153
18. Trček-Rode-Fračička, št. 56
19. Urbančič Lovro, št. 96

II. KRAJEVNA SKUPNOST ČRNI VRH

ČRNI VRH

1. Osredkar Jernej, št. 2
2. Sova Marija, št. 6
3. Kržišnik Jakob, št. 7
4. Trobec Franc, št. 8
5. Maček Jože, št. 16
6. Bradeško Janez, št. 20
7. Košir Marjana, št. 23
8. Pustovrh Pavel, št. 24